

**Begrensninger i de internasjonale fotballforbunds
reguleringsadgang som følge av EF-traktatens art. 39
- gyldigheten av FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-
Grown Players Rule".**

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 630
Leveringsfrist: 25. november 2009

Til sammen 13885 ord
15.06.2010

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Presentasjon av tema og problemstillinger	1
1.2	Definisjoner, avgrensninger og presiseringer	3
<u>2</u>	<u>FOTBALLFORBUNDENE OG DEN EUROPEISKE SPORTSMODELLEN</u>	<u>6</u>
2.1	Innledning	6
2.2	De internasjonale fotballforbunds rettslige status	6
2.2.1	FIFA	6
2.2.2	UEFA	7
2.3	Grunnlaget for de internasjonale fotballforbunds kompetanse	8
2.4	Den europeiske sportsmodell	9
<u>3</u>	<u>SPORTENS ROLLE I EU-POLITIKKEN</u>	<u>12</u>
<u>4</u>	<u>DEN EUROPEISKE UNION OG EF-TRAKTATENS ART. 39</u>	<u>15</u>
4.1	Generelt om Den Europeiske Union	15
4.2	EF-traktatens generelle anvendelsesområde	16
4.2.1	Kravet til økonomisk aktivitet	17
4.2.2	Unntak fra EF-traktatens anvendelsesområde	20
4.3	EF-traktatens art. 39	23
4.4	Vilkår etter art. 39	24
4.4.1	Grenseoverskridende aktivitet	24
4.4.2	Arbeidstakerforhold	24
4.4.3	Forbudet mot forskjellsbehandling	25

4.4.4	Unntak fra forbudet mot forskjellsbehandling	26
4.5	Oppsummering	29
<u>5</u>	<u>FIFAS ”6+5-REGEL” OG UEFAS ”HOME-GROWN PLAYERS RULE”</u>	<u>30</u>
5.1	Bakgrunnen for reglene	30
5.2	UEFAs ”Home-Grown Players Rule”	31
5.2.1	Aktualitet	31
5.2.2	Hva går regelen ut på?	31
5.2.3	Regelens legislative begrunnelse	32
5.3	FIFAs ”6+5-regel”	33
5.3.1	Aktualitet	33
5.3.2	Hva går regelen ut på?	34
5.3.3	Regelens legislative begrunnelse	35
5.3.4	Hvordan forholder 6+5-regelen seg til liknende tiltak?	38
<u>6</u>	<u>EF-TRAKTATENS ART. 39 VS. FIFAS ”6+5-REGEL” OG UEFAS ”HOME-GROWN PLAYERS RULE”</u>	<u>39</u>
6.1	Vil FIFAs ”6+5-regel” utgjøre en forskjellsbehandling av fotballspillere?	40
6.2	Kan den restriksjonen som FIFAs ”6+5-regel” utgjør rettferdiggjøres?	41
6.3	Vil UEFAs ”Home-Grown Players Rule” utgjøre en forskjellsbehandling av fotballspillere?	43
6.4	Kan den restriksjonen som UEFAs ”Home-Grown Players Rule” utgjør rettferdiggjøres?	44
6.5	Konklusjon	46
<u>7</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>47</u>

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema og problemstillinger

Siden den første saken om anvendelsen av EU-rett på idrett i den såkalte Walrave-saken¹ fra 1974 har spørsmålet om idrettens autonomi i forhold til sivile rettsregler vært gjenstand for en rekke debatter både i og utenfor europeiske rettsaler.² Politikere, representanter fra idrettsorganisasjoner og domstoler har alle uttrykt sine forskjellige meninger på området. Det sentrale spørsmålet er om idretten kan gi regler som er upåvirket av sivilrettslige regler. Svaret på dette er utvilsomt nei. Det konstitusjonelle utgangspunkt vil være at normer gitt av foreninger må vike for preseptorisk lovgivning. Det er imidlertid anerkjent at idretten har spesielle behov, noe som har gitt seg utslag i at den sivile lovgivningen i mange land i stor grad har anerkjent idrettens autonomi. Videre vil det også innenfor det sivile regelverk kunne tas hensyn til idrettens særtrekk og spesielle behov ved domstolenes tolkning av det sivile regelverk. Vi står følgelig overfor en klassisk regelkollisjon der det springende punkt er om den norm foreningen har gitt eller ønsker å gi strider mot normer av trinnhøyere rang.

På den ene siden har fotballorganisasjoner over lang tid hevdet at idretten er best tjent med selvstyre, og at intervensjon fra byråkrater som ikke har forståelse for idrett, vil true idrettens fremtid. På den annen side har den betydelige kommersialisering av idrett som har funnet sted, spesielt innen fotball, ført til et økt fokus på reguleringen av idretten, herunder de sivile reglers anvendelse på idretten.

¹ jf. C-36/74 Walrave

² jf. Siekman side 1.

Den profesjonelle delen av fotballen kan utvilsomt karakteriseres som økonomisk aktivitet i det europeiske marked, jf. EF-traktatens art. 2, men de internasjonale fotballforbundene gjør fortsatt krav på særbehandling når det kommer til spørsmål om den er underlagt EU-retten eller ikke.

Dette er ikke unikt for idretten. Det samme har vært anført av andre sektorer som for eksempel helsevesenet, sosialvesenet, nye typer av medier osv. som mener at deres virksomhet har spesielle behov og er underlagt særbehandling.³

EU står ovenfor store utfordringer når det kommer til reguleringen av det finansielle markedet. Den økende utviklingen av makt og rolle som den private autonomien medfører, skaper vanskeligheter for hvordan et overnasjonalt reguleringssystem kan og skal fungere.

Den økte kommersialisering av fotballen legger et betydelig press på europeiske fotballklubber, fordi sportslig suksess som regel vil være en forutsetning for økonomisk suksess og omvendt. Som Josè Mourinho, daværende Chelsea-trener, uttrykte sitt forhold til eieren av klubben Roman Abramovich; "If he helped me out in training we would be bottom of the league and if I had to work in his world of big business, we would be bankrupt!"⁴

Den økonomiske veksten rundt fotball skyldes økt interesse for fotball som sport, både fra publikum og media. Jakten på suksess både på og utenfor banen har medført at fotballklubber ser utover landegrensene for å finne gode, og ikke minst billigere spillere. Mange klubber blir fristet til å kjøpe fotballtalenter utenfra, i motsetning til å utvikle og bruke egne talenter. Dette har to uheldige konsekvenser. For det første går det på bekostning av den nasjonale talentutviklingen. For det andre vil sterke ligaer tømme land med svakere ligaer for talenter. I tillegg vil det gå utover den generelle talentutviklingen dersom det ikke sikres at de klubbene som utvikler talentene mottar kompensasjon, hvilket

³ jf. The regulation of sport in the european union, side 3.

⁴ news.bbc.co.uk/sport1/hi/football/teams/c/chelsea/4392444.stm

har medført at FIFA har innført regler om såkalt treningskompensasjon og krav på solidaritetsmidler.⁵ Endelig har praksisen der mange europeiske klubber søker å sikre seg de beste og billigste talentene, spesielt fra Afrika og Latin-Amerika, resultert i en rekke rapporter om utnyttning og menneskehandel.⁶

Både nasjonale og internasjonale fotballforbund har på forskjellige måter prøvd å regulere antallet utlendinger i sine klubber. Da fotballspillere i dag, i motsetning til kun for 20-30 år siden, er å anse som arbeidstakere vil disse reglene ha stor betydning for deres rettsposisjon som arbeidstakere.⁷ Idrettsutøvere som har ment at de ikke har fått riktig behandling av sportens egne organer har i økende grad fremmet saken sin for de nasjonale domstolene.

Formålet med denne avhandlingen er todelt. For det første vil jeg redegjøre for de internasjonale fotballforbunds reguleringsadgang under EU-retten generelt. Deretter vil jeg drøfte om FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" vil stride mot EF-traktatens art. 39 om fri flyt av arbeidskraft.

1.2 Definisjoner, avgrensninger og presiseringer

FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" går, kort fortalt, ut på å få klubbene i de nasjonale ligaene til å satse mer på egne nasjonale talenter, og utvikle disse, i motsetning til å kjøpe billig talent fra andre ligaer. Ved å sette et krav til maksimalt antall utlendinger klubbene kan ha i startoppstillingen ved "6+5-reglen" og sette krav til nasjonalt utviklede spillere i "Home-Grown Players Rule" skal formålet med å styrke landslagfotballen oppnås.

⁵ jf. FIFAs Regulation on the Status and Transfers of Players, paragraf 20 og 21, jf. <http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/66/98/97/regulationsstatusandtransfer%5fen%5f1210.pdf>

⁶ jf. Players`Agents and the Regulatory Framework on Corruption in International Sports Law, punkt 2.4 og the White paper on Sports

⁷ Se under punkt 3

Oppgavens tema er begrensninger i fotballorganisasjoners reguleringsadgang som følge av EF-traktatens art. 39. Øvrige regler i EF-traktaten som kan tenkes å medføre begrensninger i de internasjonale fotballforbunds reguleringsadgang, som for eksempel konkurransereglene i EF-traktatens art. 81 flg. vil således falle utenfor oppgaven. Hovedårsaken til at jeg har valgt å fokusere på art. 39 er for det første at EF-domstolen har vært lite villig til å anvende reglene om fri konkurranse på idrett, selv om den såkalte Meca Medina-saken kan tyde på en holdningsendring.⁸ For det andre fordi art. 39 er den mest brukte innvendingen mot at FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" ikke er forenlig med EU-retten.

Problemer som oppstår som følge av FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" kolliderer med nasjonale sivilrettslige regler vil ikke behandles. Et eksempel er at det kan være motstrid mellom internasjonale fotballforbunds regler og nasjonale sivile regler. Dette kan sette nasjonale forbund i en uheldig situasjon fordi de vil være bundet av begge regelsett, og dermed står i fare for å bryte ett av de. Dette er som regel avhjulpet ved at de internasjonale forbund inntar reservasjoner om at nasjonale forbund ikke trenger å innføre regler som vil stride mot nasjonal lovgivning, men det er ikke alltid tilfellet.

Spørsmålet om rekkevidden av idrettens selvdømme er også aktuelt i Norge.⁹ En nærmere redegjørelse av norsk fotball vil falle utenfor avhandlingens ordlyd.

Begrepene EU-rett og EF-rett blir ofte brukt om hverandre. En kort oppklaring kan derfor være hensiktsmessig. I 1992 vedtok de daværende EF-land en unionstraktat (EU-traktaten), og skapte dermed den Den Europeiske Union . EU-traktaten bygget ut samarbeidet mellom EF-landene til et trepilarsystem. Den første pilaren inneholdt de tre opprinnelige traktatene;

⁸ C-519/04

⁹ Flere saker fra nyhetsbildet fra den siste tiden bekrefter dette. Den siste var diskusjonen om arbeidsstillingen til fotballspillerne i Lyn hvis klubben skulle gå konkurs, jf.

<http://fotball.rbnett.no/eliteserien/article150457.ece>

EF-traktaten, EKSF (Det Europeiske Kull- og Stålfellesskap) og Euratom. Den andre pilaren var et utvidet sikkerhetspolitisk- og utenrikspolitisk samarbeid, og den tredje innebar et samarbeid om justispolitikk og innenrikssaker.¹⁰ Det er EF-pilaren som inneholder de overnasjonale bindende rettsreglene, og det er derfor reglene i denne pilaren som kalles EF-retten. De viktigste rettsreglene i EF-retten er i all hovedsak nedfelt i EF-traktaten. Det er her vi finner art. 39 og reglene om fri flyt av arbeidskraft som er tema for denne oppgaven.

Ved gjengivelse av EF-traktatens bestemmelser har jeg brukt de norske oversettelsene. Disse er ikke "autoritative" rettslig sett, men de er offisielle, ved at Utenriksdepartementet har overtatt oversettelsen.¹¹ Ved motstrid mellom oversettelsen og traktatens ordlyd, har sistnevnte forrang.

Ved referater av dommene fra EF-domstolen har jeg valgt å gjengi nødvendige sitater på engelsk. Ved anvendelse av FIFAs og UEFAs regelverk vil det også være den engelske versjonen som blir benyttet.¹²

Selv om oppgavens tema er internasjonale fotballforbunds reguleringsadgang vil vurderingene i stor grad være relevante for liknende tiltak som FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home Grown Players Rule" kan tenkes innført innen andre idretter, som for eksempel ishockey, håndball, basketball og andre lagidretter.¹³ Dette er idretter som kan

¹⁰ jf. Kjenner, Idrett og juss side 137.

¹¹ jf. EØS-rett side 23

¹² jf. UEFA statuettene, art. 4 og FIFA statuettene, art. 8; FIFAs offisielle språk er engelsk, spansk, fransk og tysk- den engelske teksten er autoritativ der det foreligger forskjeller i språket.

¹³ Utøvere i individuelle sportsgrener, som for eksempel tennis og golf, er normalt ikke i noe ansettelsesforhold og kan ikke påberope seg art. 39. De kan imidlertid inneha rettigheter etter art. 49.

tenkes å innføre lignende regler på sitt område, og EU-reglene vil naturligvis også gjelde for deres område.

2 Fotballforbundene og den europeiske sportsmodellen

2.1 Innledning

I internasjonal fotball eksisterer det tre regelverk som vil kunne være relevante for løsningen av juridiske spørsmål; internasjonal rett, preseptorisk nasjonal rett og regler gitt av fotballforbundene selv. Mellom disse kan det oppstå problemer til både jurisdiksjon og hvilke regler som skal ha forrang ved motstrid. Den internasjonale dimensjonen kompliserer rettskildet. ¹⁴

I tillegg til hvordan sporten reguleres, er det et avgjørende spørsmål om hvem som innehar kompetanse til å bestemme og regulere området. Før en gjennomgang av den europeiske sportsmodellen blir det gitt en kort presentasjon av fotballforbundene og det rettslige grunnlaget for deres reguleringskompetanse.

2.2 De internasjonale fotballforbunds rettslige status

2.2.1 FIFA

FIFA er en forkortelse for Fédération Internationale de Football Association. FIFA er en privat organisasjon med hovedkvarter i Zurich i Sveits der den er grunnlagt og registrert i samsvar med den sveitsiske Grunnlovs §§ 60 flg., jf FIFA-statuettene art. 1. ¹⁵

¹⁴ jf. Players`Agents and The Regulatory Framework on Corruption in International Sports Law, punkt 3.2

¹⁵ Jf.

<http://www.fifa.com/mm/document/affederation/federation/01/24/fifastatuten2009%5fe.pdf>

På slutten av 1800-tallet ble det ble mer populært og vanlig å arrangere internasjonale fotballturneringer og det oppstod et behov for et organ som kunne sørge for like konkurransevilkår og turneringsregler. FIFA ble derfor grunnlagt 21. mai 1904 i Paris av fotballforbundene i Belgia, Danmark, Frankrike, Nederland, Spania, Sverige og Sveits.¹⁶ Norges fotballforbund sluttet seg til FIFA i 1908. FIFA er i dag en sammenslutning av 208 nasjonale fotballforbund.

FIFA er fotballens øverste organ og har ansvaret for alle sider av fotballen som sport. FIFA har som formål å være den lovgivende, utøvende og dømmende makt i internasjonal fotball, jf. FIFAs statutt art. 2. Det følger av FIFAs regelverk at medlemmene er forpliktet til å ”comply with the Statutes, regulations, directives and decisions of FIFA bodies”, jf. FIFA statuttene art. 13 (1) (d). Dette betyr at alle medlemmer av FIFA må overholde og følge regler gitt av FIFA.¹⁷

2.2.2 UEFA

UEFA er en forkortelse for Union of European Football Associations, og er det europeiske fotballforbundet.¹⁸ UEFA ble grunnlagt i 1954. UEFA har 53 medlemmer. Medlemmene er de nasjonale fotballforbundene i de enkelte land. Det følger av UEFAs regelverk at medlemmene er forpliktet til å ”comply with these Statutes and regulations and decisions made under them”, jf. art 7 b). UEFA er forpliktet til å følge regelverket til FIFA, jf. UEFAs statutter art. 3.¹⁹

¹⁶ jf. <http://en.wikipedia.org/wiki/FIFA>

¹⁷ FIFA har mulighet for å ilegge medlemmene sanksjoner hvis medlemmene ikke retter seg etter bestemmelsene, jf. FIFAs art. 64.

¹⁸ Union des associations européennes de football (fransk)

¹⁹ Jfr. <http://www.uefa.com/newsfiles/19081.pdf>

2.3 Grunnlaget for de internasjonale fotballforbunds kompetanse

Det fremgår av FIFAs og UEFAs statutter at organisasjonene er stiftet i henhold til sveitsisk lovgivning. Videre har FIFAs og UEFAs medlemmer gjennom sin tilslutning gitt disse kompetanse til å forvalte deres rettigheter. Dette fremgår av vedtektsbestemmelsene til organisasjonene. Det sentrale normgrunnlaget i foreningsretten er følgelig vedtektene som man anser medlemmene bundet av gjennom sin tilslutning. I rettskildemessig forstand kan aksept av vedtektene gjennom tilslutning ses på som en kjede av kontrakter. Denne avtalemekanismen har ofte vært brukt som rettsgrunnlag for beskrivelse av foreningers reguleringsadgang. Tankegangen er at utøvere og klubber er medlem av nasjonale forbund og at alle disse dermed er parter i en avtale. Ved å inngå en avtale er avtalepartene bundet til hva avtalene angår, og har både rettigheter og plikter etter denne. Grunnlaget for rettsforholdet mellom spillerne og organisasjonene, og organisasjonene seg imellom, er altså medlemsavtalen. På denne måten er FIFA og UEFA gitt kompetanse til å regulere nasjonale forbund og spilleres rettigheter og plikter. Hvordan systemet fungerer er basert på så fast og langvarig praksis at man kan spørre seg om ikke dette systemet også henter sin legitimitet fra sedvane.

Organisasjonsfriheten er et grunnleggende prinsipp som er beskyttet av nasjonale og internasjonale normer, for eksempel av menneskerettighetskonvensjonen, jf. art. 11 og konvensjonen om sosiale og politiske rettigheter, jf. art. 22. Videre er idrettsorganisasjoners selvstyre anerkjent som en fundamental rett innen EU.

Følgende uttalelse fra General Letz i Bosman-saken er illustrerende: "sports associations have the right and duty to draw up rules for the practice and organisation of the sport, and that activity falls within the association's autonomy which is protected as a fundamental right."²⁰

²⁰ jf. point 216.

2.4 Den europeiske sportsmodell

Måten idrett er organisert på blir gjerne kalt den europeiske sportsmodell. FIFA og UEFA er organisert i tråd med denne modellen. En forklaring av den europeiske modellen vil vise på hvilket rettslig grunnlag FIFA og UEFA har kompetanse til å regulere sine medlemmer.

Den europeiske sportsmodellen er en sammenkjedet struktur med en hovedorganisasjon på toppen og tilsluttede underorganisasjoner på flere nivåer. Strukturen kan sammenlignes med en pyramide og et hierarki.

Innen fotball er FIFA øverst i hierarkiet, som det internasjonale fotballforbundet. I Europa utgjør UEFA neste ledd, som det europeiske fotballforbundet. Deretter følger de nasjonale fotballforbund. Det må presiseres at det kun er et nasjonalt forbund som kan være medlem i hver stat. På "bunnen" av pyramiden har vi alle spillerne som utøver idretten i organisert form, både amatører og profesjonelle fotballspillere.

Den hierarkiske oppbygningen som danner grunnlaget for den europeiske fotballmodellen er kodifisert i FIFA-statuettene, jf. art. 10; "Any Association which is responsible for organising and supervising football in its country may become a Member of FIFA." "The Association's legally valid statutes shall be enclosed with the application for membership and shall contain the following mandatory provisions:

(a) always to comply with the Statutes, regulations and decisions of FIFA

and of its Confederation" Etter FIFAs art. 10 er det en forutsetning for medlemskap at medlemmene overholder de lover, forskrifter og vedtak FIFA har fattet. Klubbene er igjen underordnet disse ved FIFAs statuett art 18; "1. Leagues or any other groups affiliated to a Member of FIFA shall be subordinate to and recognised by that Member. The Member's statutes shall define the scope of authority and the rights and duties of these groups. The statutes and regulations of these groups shall be approved by the Member."

Det FIFA vedtar i kraft av sitt organ er bindene for medlemmene, som må sørge for å overholde de aktuelle regler ved å implementere disse i sine vedtekter. Dette vil gjelde på samme måte for UEFA, jf. UEFAs statuetter art. 5 og 7.

Som påpekt er et særtrekk ved den europeiske sportsmodellen den hierarkiske strukturen. Sportsmodellen er monopolistisk i den forstand at den kun åpner for et fotballforbund i hvert land. Dette betyr at det sjeldent oppstår stridigheter om hvem som innehar kompetanse innenfor pyramiden. Kompetansen til å regulere avgis fra bunnen av pyramiden til toppen, som igjen gir medlemmene rett til å ta del i organisasjonens virksomhet- mens myndigheten går ovenfra og ned. Det underordnede ledd skal fullt ut rette seg etter beslutninger truffet av et overordnet ledd. Den europeiske modell medfører derfor en effektiv og vertikal regelfastsettelse som sikrer ensartet og faste rammer.

Endelig skiller ikke modellen mellom profesjonell og amatøriddrett. Profesjonelle og amatører konkurrerer innen samme system. Alle som driver med organisert fotball helt ned til ”grasrot”- nivå er omfattet av modellen.

Det er to vidt forskjellige hensyn som gjør seg gjeldene når FIFA skal regulere fotballen. Det er for det første hensynet til å beskytte amatøriddretten, og for det andre hensynet til å ivareta idrettens kommersielle verdi på toppfotballnivå. Dette skaper problemer i forhold til reguleringen av fotballen, da det er viktig å finne en balansegang som ivaretar både den profesjonelle delen av idretten og amatøriddretten. Samme regulering for amatører og profesjonelle fotballspillere fører til at sportens arbeidsmarked er langt mer komplisert i europeisk sammenheng enn i USA. I motsetning til den europeiske fotballmodellen er den amerikanske sportsmodellen organisert på en annen måte. Den amerikanske modellen representerer i langt større grad en anerkjennelse av at deler av idretten er rene forretningsvirksomheter der økonomisk profitt er det sentrale mål. De lukkede ligaene er rene forretningsforetak der det først og fremst er økonomiske vilkår for deltakelse.²¹ Det faktum at deler av idretten er foretninger, ble anerkjent i USA allerede på 1960-tallet, tyvetredve år før Europa.²²

²¹ jf. Parrish, side 20

²² jf. Siekman, side 3

I USA er det en klar og strikt deling mellom amatør- og profesjonell idrett. I den profesjonelle delen er lukkede konkurranser akseptert, basert på økonomiske hensyn istedenfor sportslig suksess. Den amerikanske modellen innehar ikke den pyramideformede strukturen. Det vil si at det ikke foreligger et ”høyere” organ som regulerer de underordnede.

I europeisk sammenheng var opphevelsen av ”3+2-regelen” i Bosman-saken startskuddet til internasjonalisering og globalisering av arbeidsmarkedet i fotballsammenheng.²³ At spillere fra hele verden er representert i de europeiske toppklubber, har siden dommen ble avsagt blitt mer og mer vanlig. Foballorganisasjonene ønsker å regulere denne utviklingen i tråd med hva som vil være det beste for fotballen i sin helhet. Problemer oppstår først når reguleringen kommer i strid med sivil lovgivning. Derfor er det sentralt at fotballorganisasjonene har mulighet til å regulere også den kommersielle delen av idretten som faller inn under EF-traktatens generelle anvendelsesområde på en best mulig måte, uten at sivilrettslige regler setter skranke for reguleringskompetansen.

Som det skal redegjøres for nedenfor i punkt 3. har EU-kommisjonen i forskjellige politiske erklæringer gitt uttrykk for at de ønsker å bevare den europeiske sportsmodellens særtrekk, herunder dens hierarkiske og monopolistiske struktur.²⁴ Anerkjennelsen og ønsket om å bevare den europeiske modell har gitt seg utslag i fotballorganisasjoners reguleringsadgang er gitt et videre spillerom i forhold til EF-traktaten enn innen andre områder.

På bakgrunn av dette kan det konkluderes med at de internasjonale fotballforbundene har en svært vid kompetanse til å regulere rettighetsforholdene innad i pyramiden. Det avgjørende punkt er hvor langt denne retten rekker i forhold til sivilrettslige regler. Dette temaet vil det bli redegjort for under punkt 4.

²³ jf. Hallgren, side 69

²⁴ jf. bl.a ”the White Paper on Sport”, se mer nedenfor under punkt 3.

3 Sportens rolle i EU-politikken

For første gang i historien er sporten på vei til å bli en del av EU.²⁵ Artikkel 124 i EU-reformen har ordlyden; ”The Union shall contribute to the promotion of European sporting issues while taking account of its specific nature, its structures based on voluntary activity and its social and educational function”.²⁶ Det er imidlertid svært usikkert om traktaten kommer til å bli vedtatt, og om den vil gi EF-domstolen grunnlag for direkte intervensjon på idrettens område.²⁷

Da Den Europeiske Union består av 27 medlemsland har det vært en vanskelig oppgave å komme til enighet om en felles sportspolitikk innenfor EU. I det såkalte ”White Paper on Sport” redegjør EU-kommisjonen idrettens posisjon i EU.²⁸ EU-kommisjonens forslag er først og fremst en politisk erklæring om idrettens samfunnsmessige stilling i EU. I denne artikkelen har samarbeid mellom medlemslandene, internasjonale sportsorganisasjoner og nasjonale forbund vært viktig og nødvendig, slik at de ulike synspunktene har blitt tatt i betraktning.

Erklæringen redegjør for EU-kommisjonens syn på rettstilstanden på idrettens område, og er et forsøk på en sammenfatning av det som er trukket opp i rettspraksis. Det fremkommer av dokumentet for det første at kommisjonen anerkjenner idrettens autonomi, og for det andre hvor langt denne retten rekker. ”The White Paper on Sport” har hovedfokus på tre

²⁵ jf. The Future of Sports Law in the European Union, side 21

²⁶ Signert desember 2007

²⁷ jf. Lisboa-traktaten

²⁸ Offentliggjort den 11. juli 2007, med målsetting om at skal vedtas i 2009. Jf.

http://ec.europa.eu/sport/white-paper/index_en.htm#wp

Det har også tidligere vært utformet politiske dokumenter som omhandler sportens sider innenfor EU, for eksempel Amsterdam og Nice-deklarasjonene.

områder: den samfunnsmessige rollen idretten spiller, den økonomiske betydningen av idrett, og organiseringen av idrett:

Idretten antas å ha en viktig sosial funksjon i det europeiske samfunn. Den ideelle delen av idretten er den som i størst grad ivaretar den sosiale funksjon. Idretten har tradisjonelt vært en del av en samfunnskultur der hovedfokuset har vært engasjement, glede og samhold. Selv om disse fortsatt er viktige idealer i fotballen har andre fremtredende interesser gjort seg gjeldende. I europeisk sammenheng er det i dag rundt 23 millioner registrerte fotballspillere. I tillegg er det millioner av mennesker som er aktivt engasjert i fotballen ved siden av spillerene dette være seg trenere, managere, organisatorer, materialforvaltere, journalister og så videre. Det er de aller færreste fotballspillere som i løpet av sin karriere kommer opp profesjonelt nivå. 95% av alle som driver med organisert idrett er på amatørnivå.²⁹ Amatørfotballen er imidlertid en nødvendig forutsetning for det høye nivået profesjonelle fotballspillere holder. Det er her fotballspillere utvikler seg før de blir stjernespillere. Økonomiske ressurser er igjen en nødvendig forutsetning for sportslig suksess på høyt nivå. Sportslig suksess gir igjen høye inntekter som kan brukes på legge til rette for amatørfotballen, ved talentutvikling og satsing.

EU har videre beregnet at ca. 3% av verdens totale økonomi dreier seg om sport. Sporten representerer videre 4% av brutto nasjonalproduktet til den europeiske union. Bare Tv-rettighetene til FIFA World Cup i 2006 ble ansett å være verdt ca. 1.7 milliarder dollar.³⁰

Kommersialiseringen av idretten har ført til store endringer ved organiseringen av idretten. Kommersialiseringen har ført til at den profesjonelle delen av fotballen er underlagt EF-traktatens anvendelsesområdet, mens amatør delen faller utenfor. Systemet har ført til at det blir en ujevn fordeling mellom klubbene og ligaene som er underlagt den europeiske fotballmodellen. De beste spillerne går til de beste klubbene som har mest ressurser. Disse

²⁹ jf. Hallgren, side 69

³⁰ jf. The Future of Sport Law in European Union, side 1.

klubbene kommer høyt opp på tabellen i den nasjonale ligaen og kvalifiserer seg til internasjonale turneringer, som for eksempel Champions League. Salg av TV-rettigheter, sponsorinntekter og internasjonal publisitet fører til at de store klubbene blir større og større. En viktig del av idrettens regulering er derfor å sikre at dette kommer amatørdelen til gode, slik at den sosiale funksjonen idretten medfører blir ivaretatt.

På bakgrunn av dette ser vi at den samfunnsmessige delen av idretten har betydelige konsekvenser. Det at idrett har stor betydning en rekke samfunnsmessige funksjoner er begrunnelsen for at kommisjonen ikke aksepterer ubetinget autonomi for fotballorganisasjonene.

I "The White Paper on Sport" fremkommer det at "Sport is subject to the application of EU law. ...so far as it constitutes an economic activity" og at "... the specificity of the sports structure, including notably the autonomy and diversity of sport organisations, a pyramid structure of competitions from grassroots to elite level and organised solidarity mechanisms between the different levels and operators, the organisation of sport on a national basis, and the principle of a single federation per sport; The case law of the European courts and decisions of the European Commission show that the specificity of sport has been recognised and taken into account".³¹

Dokumentet peker for det først på at idretten er underlagt EU-retten såfremt den utgjør økonomisk aktivitet. Med dette presiserer kommisjonen at det ikke gjelder noe generelt unntak for idrett. Det anerkjennes imidlertid at idretten nyter stor grad av autonomi og at det skal tas hensyn til "the specificity of sport". Etter kommisjonens syn har dette gitt seg utslag i et spesielt unntak for regler som er "purely sporting" eller "inherent", så som for eksempel antall fotballspillere som kan starte en kamp, dopingregler etc. For det annet understreker kommisjonen at "the specificity of sport" skal vektlegges ved fortolkningen av de enkelte regler i traktaten, men at det må foretas en konkret helhetsvurdering av hvert

³¹ jf. The White Paper on Sport, punkt. 4.1

tilfelle.³² Dette har særlig vært aktuelt i forhold til rettferdiggjøring av restriksjoner som i utgangspunktet vil representere et brudd på art. 39. Dette vil det bli redegjort nærmere for under punkt 4.4.4

4 Den Europeiske Union og EF-traktatens art. 39

4.1 Generelt om Den Europeiske Union

Avtalepartene i den europeiske union skal opprette et dynamisk og ensartet samarbeidsområde grunnlagt på felles regler for økonomisk samkvem.³³ Dette fremgår av formålsbestemmelsen i EF-traktatens art. 2. Et av hovedformålene er et integrert marked uten indre grenser bestående av samtlige medlemsstater.³⁴ Et av midlene til å nå målsetningen om et område uten indre grenser er fri bevegelse for varer, personer, tjenester og kapital. Det er dette som blir omtalt som ”de fire friheter”. Formålet med de fire friheter er blant annet å eliminere hindringer i forhold til fri flyt mellom medlemsstatene, jf. art 3(1)(c).

EF-retten er autonom, som vil si at den er et uavhengig rettssystem.³⁵ Dette har den betydning at når EF-domstolen står ovenfor uløste rettsspørsmål, kan den søke inspirasjon i nasjonal rett eller i folkeretten, men den vil alltid etablere sine egne løsninger, ut fra hva den anser som mest tjenelig for å oppnå formålet med unionen. Dette innebærer at EF-domstolen har bygget opp sin egen tolkningslære. Et særpreg er at EF-domstolen ved sin tolkning ofte legger stor vekt på integrasjonshensyn. Dette er oppsummert i den såkalte

³² jf. Siekmann, side 4.

³³ jf. Jusleksikon s.74.

³⁴ jf. Haugaard og Fikser, side 66.

³⁵ Se EØS-rett s. 42

CILFIT-saken;³⁶ ”... de enkelte EF-regler skal vurderes i deres rette sammenheng og fortolkes i lyset af EF-rettens bestemmelser som helhet, den bagved liggende målsætning og EF-rettens utviklingstrin på tidspunktet for de pågældende bestemmelsers anvendelse”.³⁷ Det viktigste vil være å komme frem til meningen med bestemmelsen. Sitatet fra CILFIT-saken peker også på EF-rettens dynamiske karakter. Enhver bestemmelse må tolkes i lys av ”EF-rettens utviklingstrin på det tidspunktet for de pågældende bestemmelsers anvendelse”.

Som det skal redegjøres for nedenfor har rettspraksis fra EF-domstolen vist at dens intervensjon på idrettens område har tiltatt gradvis i takt med kommersialiseringen. Formålet med analysen av rettspraksis er å etablere et verktøy som kan brukes for å vurdere om FIFAs ”6+5-regel” og UEFAs ”Home-Grown Players Rule” vil utgjøre et brudd på art. 39, som vil bli vurdert under punkt 6.

4.2 EF-traktatens generelle anvendelsesområde

EF-traktaten i seg selv gir ikke EF-domstolen noen eksplisitt kompetanse vedrørende sport generelt, heller ikke fotball spesielt. Utgangspunktet er at sportslige aktiviteter er et nasjonalt anliggende. Etter art. 2 er det ”felleskapet” som skal skape et felles marked og økonomisk union.

Det europeiske fellesskapet består av 27 medlemsland. Ordlyden trekker i retning av at det kun er statene som har ansvaret for at traktatens forpliktelser blir gjennomført. Ordlyden utelukker imidlertid ikke at også private rettssubjekter slik som idrettsorganisasjoner etter omstendighetene kan være omfattet. Formålet vil ha like stor gjennomslagskraft om regelen er gitt av en annen juridisk person, som en fotballorganisasjon, enn av et lovgivende organ. Dette gjelder særlig fordi regler som er fastsatt av blant annet idrettsorganisasjoner ofte har avgjørende betydning for utøvelsen og tilgangen til vedkommende idrettsgren, slik som tilfellet er i forholdet mellom de internasjonale fotballforbundene og fotballspillere. Av

³⁶ CILFIT, C-283/81

³⁷ jf. premiss 18-20

denne grunn vil en fortolkning av art. 39 som utelukker at idrettsorganisasjoner er forpliktet etter avtalen ikke samsvare med målsetningen til EU. I Walrave-saken vurderte retten om EF-traktatens diskrimineringsregler kunne anvendes på regelverk vedtatt av Det internasjonale sykkelforbundet (UCI). Retten uttalte at "Prohibition of such discrimination does not apply to the action of public authorities but extends likewise to rules of any other nature aimed at regulating in a collective manner gainful employment and the provision of services."³⁸ Domstolen anså at forbudet mot diskriminering ikke kun omfattet offentlige myndighetshandlinger, men ethvert regelverk som hadde som mål å regulere arbeidsforhold og tjenester. Dette ble begrunnet ut fra hensynet til likebehandling. "Since, moreover, working conditions in the various Member States are governed sometimes by the means of provisions laid down by law or regulation and sometimes by agreements and other acts concluded or adopted by private persons, to limit the prohibitions in a question to acts of a public authority would risk creating inequality in their application". Dersom reglene bare skulle få anvendelse på regler gitt av offentlige myndigheter, ville det kunne medføre ulikheter i anvendelsen av EF-traktaten.

4.2.1 Kravet til økonomisk aktivitet

En absolutt forutsetning for at fotballens regelverk skal være berørt av EF-traktaten er at den er underlagt EF-traktatens anvendelsesområde. Etter art. 2 fremkommer det at en av hovedmålsetningene for samarbeidet er "å skape et felles marked og en økonomisk ... union ved å gjennomføre felles politikk eller tiltak etter artikkel 3 og 4 ..." Forhold som omhandler sport er ikke nevnt, verken i art. 3 eller 4. Det avgjørende etter EF-domstolens praksis er om det forhold som reguleres er å anse som en økonomisk aktivitet. Selv om et spesielt rettslig grunnlag for jurisdiksjon innen idrett mangler har EF-domstolen et juridisk verktøy for å gripe inn så lenge det er tale om et spørsmål som omhandler økonomisk aktivitet.

Det avgjørende blir derfor hvilke forhold som anses å utgjøre en økonomisk aktivitet. Ordlyden i EF-traktatens art. 2 gir ikke noe nærmere svar på hva "økonomisk" aktivitet er,

³⁸ jf. premiss 17

og det avgjørende blir hva EF-domstolen har lagt i uttrykket. Den første saken av interesse er den allerede nevnte Walrave-saken. Walrave og Koch var to nederlandske statsborgere som jobbet som såkalte "pacemakere" innen sykkelporten, dvs. at de kjørte motorsykel foran syklisten for å dra opp tempoet. Under sykkel-VM i øvelsen mellomdistanse bak motorsykel, hadde UCI regler som sa at "pacemakeren" måtte være av samme nasjonalitet som syklisten. Walrave og Koch saksøkte derfor Det internasjonale sykkelforbundet, Det nederlandske sykkelforbundet, samt det spanske, og hevdet at reglene brøt med EF-rettens prinsipp om fri flyt av arbeidskraft og tjenester samt forbudet mot diskriminering på grunnlag av nasjonalitet. Retten vurderte først spørsmålet om hvorvidt spørsmålet lå under dens anvendelsesområde. Det gjorde det så langt det var snakk om en økonomisk aktivitet i henhold til EF-traktatens art. 2; "having regard to the objectives of the Community, sport is subject to law only so far it constitutes an economic activity within the meaning of Article 2 of the Treaty."³⁹ Retten går ikke nærmere inn på dette vilkåret generelt innebærer, men fastslår at så lenge en person er engasjert i sportslige aktiviteter som arbeidstaker eller tjenesteyter er det nok til å fastslå at utøvelsen og sporten er en økonomisk aktivitet. Retten presiserte at idrettslige reguleringsproblemer ville falle utenfor EF-traktatens anvendelsesområde når det ikke er tale om økonomisk aktivitet.⁴⁰

Den andre saken av interesse er den såkalte Donà-saken.⁴¹ I Donà-saken gjentok EF-domstolen at "the practice of sport is subject to Community law only in so far as it constitutes an economic activity ..."⁴² Bakgrunnen for denne saken var en bestemmelse i Det italienske fotballforbundets reglement som gjorde det forbudt for klubbene å bruke utlendinger til å spille profesjonell fotball i Italia. Mario Mantero, som var formann i den italienske klubben Rovigo, engasjerte Gaetano Donà for å undersøke om det fantes utenlandske spillere som ønsket å spille for klubben. Donà, som jobbet som fotballagent,

³⁹ jf. Walrave, paragraf 4.

⁴⁰ jf. Parrish, side 74

⁴¹ C 13/76

⁴² jf. Donà-saken premiss 12 og 13.

satte inn en annonse i en belgisk sportsavis for å informere om interessen fra Rovigo. Mantero nektet imidlertid å betale for tjenesten da det var et forbud om å ansette utenlandske spillere i italiensk toppfotball. Donà anla derfor søksmål ved med krav om erstatning for annonseutgiftene, og hevdet at regelen som forbød utenlandske fotballspillere å spille i den italienske ligaen måtte være i strid med EF-traktaten. Spørsmålet om fotballspilleres kontraktsforhold var omfattet av traktaten ble nærmere vurdert. Domstolen kunne henvist til synspunktet i Walrave-saken at forhold som utgjør en økonomisk aktivitet er underlagt traktatens anvendelsesområde, men foretok i stedet en selvstendig prøving på om fotballspilleres kontraktsforhold utgjorde en økonomisk aktivitet.

Når det gjaldt kontraktsforholdet mellom fotballspillere og fotballforbund uttalte retten at: ”This applies to the activities of professional or semi-professional football players, which are in the nature of gainful employment or remunerated service.”⁴³ Uttalelsen innebærer at idrettsutøvelse som fotballspiller vil utgjøre en økonomisk aktivitet dersom slike spillere utfører en tjeneste for sin klubb som de mottar betaling for. Avgjørelsen slår endelig fast at reglene innenfor toppfotballen som er fastsatt av nasjonale fotballforbund er underlagt EF-traktaten, såfremt regelen retter seg mot lønnsomme kontraktsforhold hos profesjonelle eller semi-profesjonelle fotballspillere.

Etter Walrave-og Dona- sakene ble har det oppstått mange spørsmål om hva som er økonomisk aktivitet og hva som ikke er det. Etter kommersialiseringen av fotballen i sin helhet er dette skillet imidlertid vanskelig å opprettholde, da så og si alle sider av fotballen kan tenkes å ha økonomiske sider. Dette har gjort at undersøkelsen om hva som er økonomisk og hva som ikke er økonomisk har blitt intensivert når kompetansen til hva fotballorganisasjonene kan regulere uten at de kommer i konflikt med de sivilrettslige reglene i EU-retten. I Bosman-saken beskrev retten dette som: ”... the difficulty of severing the economic aspects from the sporting-aspects of football.”⁴⁴ Man kan kanskje gå lenger ved å spørre seg om det i det hele tatt er mulig å skille disse fra hverandre. Det finnes regler

⁴³ jf. premiss 12

⁴⁴ jf. premiss 96.

som definerer sporten, som for eksempel størrelsen av selve fotballen og hvor mange spillere som skal være på banen til enhver tid, hvor lenge kampene skal vare osv. Dette er regler som er anerkjent for å ligge innen idrettens autonomi, men de kan likevel ha økonomiske konsekvenser. Fotballorganisasjonene argumenterer derfor at en må se på reguleringen av fotballen i sin helhet når spørsmål skal avgjøres for EF-domstolen, og at det ikke er mulig å skille økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet fra hverandre.

Til tross for den store utviklingen av fotballen siden sakene ble avsagt på 1970-tallet utgjør økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet fortsatt et grunnleggende skille innenfor EF-domstolens jurisdiksjon. Utgangspunktet om at "sport is subject to law only so far it constitutes an economic activity within the meaning of Article 2 of the Treaty" er gjentatt i samtlige saker som er kommet opp for EF-domstolen av idrettslig interesse, sist i Meca Medina-saken.⁴⁵

Dette betyr at de fleste sider av kommersiell idrett vil falle inn under EF-traktatens anvendelsesområde. Forhold som ikke omhandler økonomisk aktivitet vil således falle utenfor, dette være seg blant annet amatøriddrett.

4.2.2 Unntak fra EF-traktatens anvendelsesområde

I Walrave-saken fastslo retten at aktivitet som er "purely sporting rules which has nothing to do with economic activity" kan tenkes unndratt fra EF-traktatens anvendelsesområde.⁴⁶

Dette sitatet er grunnlaget for det som gjerne har blitt referert til som "the sporting exception" i juridisk litteratur.⁴⁷ Dette ble brukt som et grunnlag for at det eksisterte et generelt unntak for sport som medførte at traktaten ikke fikk anvendelse, selv om forholdet i og for seg skulle representere økonomisk aktivitet.

⁴⁵ jf. premiss 22

⁴⁶ jf. paragraf 8

⁴⁷ jf. Parrish side 3.

Selv om et forhold skulle utgjøre en økonomisk aktivitet kom retten til at forhold kan være unndratt EF-traktatens anvendelsesområde hvis det omhandler ”the composition of sports teams, in particular national teams, the formation of which is a question of purely sporting interest and such has nothing to do with economic activity.”⁴⁸ Videre fastslår retten at forholdet uansett må være ”limited to its proper objective.”⁴⁹

I Donà-saken gikk retten ikke nærmere inn på hvilke forhold som kunne være unndratt anvendelsesområdet med begrunnelse i ”the sporting exception”, men fastslår at ”...rules or a national practice, even adopted by a sporting organization, which limit the right to take part in football matches as professional or semi-professional players solely to the nationals of the State in question, are incompatible with Article 48 (nå art.39) ... of the Treaty unless such rules or practice exclude foreign players from participation in certain matches for reasons which are not of an economic nature, which relate to the particular nature and context of such matches and are thus of sporting interest only.”⁵⁰ Dette betyr at det vil foreligge et unntak fra EF-traktatens anvendelsesområde på forhold som i utgangspunktet utgjør en økonomisk aktivitet, men som likevel er av hovedsakelig idrettslig interesse.

Metoden som EF-domstolen bruker ved anvendelsen av traktaten på idrettslige spørsmål ble videreutviklet syv år etter Bosman-dommen ble avsagt i den såkalte Deliège-saken.⁵¹ Christelle Deliège var en belgisk kvinnelig judoutøver som ikke ble tatt ut i den belgiske troppen til OL i Barcelona i 1992 eller OL i Atlanta fire år senere. Grunnen var at hun ikke oppfylte de kvalifiseringskrav som var satt av det Det belgiske judoforbundet. Deliège saksøkte judoforbundet, og anførte at hun utførte en økonomisk aktivitet i EF-traktatens forstand, og at prinsippet om fri flyt av arbeidskraft innbar at forbundet ikke kunne nekte henne deltagelse i slike konkurranser som OL. EF-domstolen konstaterte at profesjonelle

⁴⁸ jf. Walrave, paragraf 8.

⁴⁹ jf. Walrave, paragraf 9.

⁵⁰ jf. paragraf 19

⁵¹ jf. C-51/96&191/97 Deliège

judoutøvere utførte en økonomisk aktivitet i traktatens forstand. Domstolen anså dessuten at en idrettsaktivitet, særlig en høyt ranket utøvers deltagelse i et internasjonalt stevne, var en tjeneste etter art. 49 selv om den ikke ble premiært direkte med annet enn medaljer. Domstolen viste deretter til rettens uttalelser i Walrave- og Dona-sakene, og pekte på at restriksjoner på den frie flyt av arbeidskraft og tjenester kunne være lovlige så lenge de var basert på rent sportslige grunner. Kvalifiseringskrav knyttet til deltagelse i store internasjonale mesterskap ble ansett som sportslige grunner, fordi de sikret en viss kvalitet på utøverne.⁵² I tillegg til å utvide kravet om ”økonomisk aktivitet” til også å kunne omhandle deler av det som var ansett som amatørvirksomhet, innførte retten et nytt element til ”the sporting exception”:

Retten fant at hindringer som er ”inherent in the organisation of a sporting competition” basert på ”the nature, the organization and the financing of the sport” ikke kunne omfattes av forbudet mot restriksjoner eller hindringer selv om reglene indirekte favoriserte en type av utøvere.⁵³ EF-domstolen fastslår at man blir henvist til å se på hva formålet bak reglen er. Hvis disse er ”inherent” har EF-domstolen fastslått at det fotballorganisasjonene regulerer ligger innenfor idrettens autonomi og hva idrettsforbundene kan regulere, uten at sivilrettslige regler setter skranke. Forutsetningen er at disse reglene er nødvendige for å organisere sporten. Er en regel det, er det grunnlag for å slutte at en rimelig regulering er begrunnet i et legitimt reguleringsformål.

EF-domstolen utdyper unntakets nærmere innhold i Meca Medina-saken.⁵⁴ Saken gjaldt to svømmere som var sanksjonert av de aktuelle forbund som følge av en positiv test på et stoff som var forbudt etter dopingreglene. I følge utøverne var anvendelsen av dopingreglene i strid med EU-reglene om fri flyt og konkurranseretten. For det første bekrefter domstolen at den første testen om kravet til ”økonomisk aktivitet” er oppfylt. Det var ikke omstridt at saken utgjorde en økonomisk aktivitet, og retten utdyper ikke det

⁵² jf. Kjenner, side 328

⁵³ jf. Deliège paragraf 64, 66 og 69

⁵⁴ jf. C-519/04

nærmere innholdet i kriteriet. Domstolen utdyper videre at selv om restriksjon eller hindring foreligger så kan reguleringen falle utenfor traktatens anvendelsesområde hvis den er ”inherent in the organisation and proper conduct of competitive sports and its very purpose is to ensure healthy rivalry between athletes.”⁵⁵ Dette indikerer at regler som er ”inherent” ikke vil utgjøre en begrensning eller hindring, noe som tyder på reglen faller utenfor EF-traktatens art. 39. EF-domstolen fastslår at noen ”rules are inherent in the conduct of an international high-level sporting event and will therefore avoid being seen as discrimination.”⁵⁶

På bakgrunn av rettspraksis kan det derfor konkluderes med at forhold som utgjør en økonomisk aktivitet kan være unndratt EF-domstolens anvendelsesområde hvis de er av ”purely sporting interest” eller ”inherent”.

4.3 EF-traktatens art. 39

Artikkel 39 har følgende ordlyd;

- ”1. Fri bevegelse sikres for arbeidstakere innen Fellesskapet.
2. Den frie bevegelse innebærer at all forskjellsbehandling av arbeidstakere fra medlemsstatene på grunnlag av statsborgerskap skal avskaffes når det gjelder sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår.
3. Med forbehold for de begrensninger som er begrunnet ut fra hensynet til den offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen ...”

Hovedformålet til art. 39 er å sikre den enkelte arbeidstaker mot forskjellsbehandling på bakgrunn av nasjonalitet når vedkommende søker arbeid eller inngår i et ansettelsesforhold i en annen medlemsstat enn han er statsborger. Bestemmelsen innebærer først og fremst at europeiske arbeidstakere fritt kan søke arbeid innenfor fellesskapets grenser, og også at disse arbeidstakerene får en rekke tilknyttede rettigheter som skal sikre realiseringen av hovedformålet. Forbudet mot forskjellsbehandling skal sikre at nasjonalitet ikke skal være

⁵⁵ se paragraf 45

⁵⁶ jf. paragraf 51

et hinder for adgang til markedet under de fire friheter. Reglene om fri bevegelse skal gi arbeidstakere rettigheter til å arbeide i andre EU-stater uten å bli offer for nasjonalbestemt forskjellsbehandling eller hindringer for den frie bevegelse.

4.4 Vilkår etter art. 39

For å kunne påberope seg art. 39 må visse betingelser være oppfylt. Det må foreligge en økonomisk aktivitet, jf. ovenfor i punkt 4.2.1, en grenseoverskridende aktivitet og et arbeidstakerforhold. Foreligger disse betingelsene vil art. 39 legge begrensninger på de internasjonale fotballforbunds reguleringsadgang der den kommer i strid med normene gitt av fotballorganisasjoner. Dette må vurderes konkret for den aktuelle regel.

4.4.1 Grenseoverskridende aktivitet

EF-traktaten vil bare komme til anvendelse i den grad det foreligger en økonomisk aktivitet som har betydning for to eller flere medlemsstater. Problemstillingen ble vurdert i Bosman-saken. EF-domstolen presiserte at art. 48 (nå art. 39) ikke kunne anvendes på situasjoner som utelukkende var av internrettslig art. Retten uttalte ”It is true that, according to consistent case law the provisions of the Treaty concerning the free movement of workers, and particularly Article 48, cannot be applied to situations which are wholly internal to a Member State, in other words where there is no factor connecting them to any of the situations envisaged by Community law”.⁵⁷

4.4.2 Arbeidstakerforhold

Art. 39 nr. 1 sonderer ikke mellom arten av de ulike typer arbeid som skal utføres. Det avgjørende er altså hvorvidt arbeidstakeren utfører økonomisk aktivitet. Det må bemerkes at toppfotballen i Europa er endret siden avgjørelsen i Donà-saken. I dag er det en selvsagt del av fotballen at spillere på det høyeste nivå i de forskjellige europeiske ligaene får lønn

⁵⁷ jf. premiss 89

for å yte sine tjenester som fotballspiller. For disse spillerne er det derfor ikke grunn til å sondre mellom arbeidstakerbegrepet og vurderingen om fotballspillers kontraktsforhold er omfattet av EU-retten.

Prinsippet om fri flyt av arbeidskraft omhandler ikke bare fysiske, men også juridiske personer. Særlig vil etableringsretten for selvstendige næringsdrivende som er organisert som juridiske personer være aktuelt. I teorien kan det tenkes tilfeller der fotballspillere tilbyr en tjeneste gjennom eget selskap med spilleren selv som arbeidstaker. Dette vil for eksempel være tilfellet der fotballspilleren mot betaling stiller sin person til rådighet for firmaer ved markedsføring. Det samme gjør seg gjeldende hvis en fotballspiller mot betaling deltar i oppvisningskamper i utlandet. I slike situasjoner er det ikke et ansettelsesforhold mellom arrangøren og fotballspilleren, og forholdet faller utenfor anvendelsesområdet til art. 39. Fotballspilleren kan imidlertid inneha rettigheter etter tjenestefriheten, jf. EF-traktatens art. 49 og 50.

4.4.3 Forbudet mot forskjellsbehandling

Ordlyden i art. 39 nr. 2 er en nærmere presisering av det generelle forbud mot forskjellsbehandling i art. 12. Etter art. 12 skal ”enhver forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet” være forbudt innenfor traktatens virkeområde. Forskjellen mellom art. 12 og art. 39 nr. 2 er at sistnevnte er saklig begrenset til å gjelde ”sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår for arbeidstakere”, mens art. 12 oppstiller et generelt diskrimineringsforbud som gjelder for samtlige av de fire friheter. Der et forhold kommer inn under den saklige begrensningen av art. 39 nr. 2, vil det generelle forbudet mot forskjellsbehandling i art. 12 ha mindre selvstendig betydning.

Forbudet mot ”forskjellsbehandling”, jf. art. 12 og 39 nr. 2, har i EF-domstolen utviklet seg til også å gjelde restriksjoner, begrensninger og hindringer til arbeidsmarkedet. Etter art. 3 c) fremgår formålet med traktaten er ”å opprette et indre marked ved å fjerne hindringer for det frie varebytte og den frie bevegelse for personer, tjenester og kapital

mellom medlemsstatene.” Dersom bare direkte forskjellsbehandling skulle være omfattet ville diskrimineringsvernet miste en stor del av sin praktiske verdi.

Den såkalte Lehtonen-saken illustrerer at det foreligger et forbud mot ikke-diskriminerende restriksjoner som berører adgangen til markedet i en annen stat.⁵⁸ Saken gjaldt en finsk basketballspiller som inngikk en kontrakt med en belgisk proffklubb. Overgangen ble meldt til det belgiske basketballforbundet 30. mars 1996. Etter reglene til det internasjonale og det belgiske basketballforbundet var overgangsfristen 28. februar samme år. Av denne grunn ble klubben ansett for å ha tapt to kamper der Lehtonen var satt opp på laget eller spilte. Det ble også truet med nedrykk hvis forholdet gjentok seg. Lehtonen og klubben gikk til sak fordi de mente det forelå en hindring for den frie bevegelse for arbeidskraft. I denne saken kunne ikke Lehtonen påberope at han fikk en dårlige rettstilling en nasjonale spillere, da det gjaldt enda strengere regler for disse. Selv om det ikke var noen formell hindring for ansettelse, fant domstolen at det klart forelå en restriksjon. Det ble vist til at deltakelse i kamper var hovedformålet for spillernes aktiviteter og at en regel som innskrenket muligheten til å delta også begrenset adgangen for ansettelse av de aktuelle spillere.

4.4.4 Unntak fra forbudet mot forskjellsbehandling

Utgangspunktet er at alle regler som kan begrunnes i hensynet til den ”offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen”, jf. art. 39 nr. 3, kan unntas fra hovedreglen om forbud mot forskjellsbehandling. Disse alternativene er hovedsakelig begrunnet ut fra grunnleggende samfunnshensyn. Det må likevel vurderes om unntaksreglene i art. 39 nr. 2 skal tolkes uttømmende. Et bekræftende svar vil avskjære muligheten for å ta stilling til eventuelle saklige hensyn som vil gjøre forskjellsbehandlingen legitim.

EF-domstolen har i forbindelse med dette spørsmålet sondret mellom de tilfeller der det foreligger direkte forskjellsbehandling og der det foreligger indirekte forskjellsbehandling eller ikke-diskriminerende restriksjoner. Direkte forskjellsbehandling kan kun være lovlig

⁵⁸ jf. C-176/96

etter de lovbestemte unntak i art. 39 nr. 3. Ved de to sistnevnte tilfellene har EF-domstolen akseptert at andre hensyn kan utgjøre et ytterligere unntak fra de artikkelfestede unntaksreglene.

I Bosman-saken presiserte retten at FIFAs og UEFAs regulering som utgjorde en direkte forskjellsbehandling bare kunne unngå å komme i strid med EF-traktaten hvis det kunne bli rettfærdiggjort "as serving a legitimate aim required by pressing reasons relating to the public interest."⁵⁹ Dette kan indikere at unntaket går lenger innenfor sportens område.

Regler som er gitt av FIFA og UEFA som utgjør en restriksjon på arbeidsmarkedet for idrettsutøvere "are permissible only in so far they do not fall foul of the prohibition of discrimination, and are capable of justification on non-economic grounds." "In view of the considerable social importance of sporting activities, and in particular football in the Community, the aims of maintaining a balance between clubs by preserving a certain degree of equality and uncertainty as to results, and of encouraging the recruitment and training of young players must be accepted as legitimate."⁶⁰ Unntak fra forbudet mot indirekte forskjellsbehandling kan altså gjøres hvis den aktuelle regel kan rettfærdiggjøres av ikke-økonomiske hensyn.

I Bosman-saken konkluderte retten med at det åpenbart forelå en hindring ved "3+2"-reglen etter daværende art. 48, annet ledds forstand. Denne regelen gikk ut på at klubbene kun kunne ha tre ikke-nasjonale spillere i lagtroppen pluss to ikke-nasjonale spillere til hvis disse to hadde spilt i landet gjennom en periode på fem sammenhengende år. Det sentrale ble så å avgjøre om hindringen kunne rettfærdiggjøres av andre hensyn enn økonomiske. Forbundene argumenterte med fire hensyn som kunne tilsi at utlendingsklausulene kunne være berettigede.⁶¹

⁵⁹ jf. The regulation of sport in the European Union s. 38

⁶⁰ jf. paragraf 106

⁶¹ jf. European Sports Law, side 97.

For det første ble det hevdet at den tradisjonelle sammenhengen mellom klubb og nasjon, og publikums mulighet til å identifisere seg med laget, måtte tillegges vekt.⁶² EF-domstolen mente det ikke var grunnlag for å hevde at en slik sammenheng forelå, og trakk en parallell til at bruk av spillere fra andre regioner i landet ikke hadde vært forbudt.⁶³

For det andre ble det anført at klausulene var nødvendige for å sikre rekrutteringen av nasjonale spillere som igjen kunne sikre god kvalitet på landslagene.⁶⁴ Også dette ble avvist av EF-domstolen. De nasjonale forbund hadde anledning til også å ta ut spillere som spilte i utenlandske klubber til landskampene. Bortfall av kvotereglene ville medføre at arbeidsmarkedet for nasjonens spillere ville bli utvidet ved at de lettere ville kunne finne seg klubber i andre medlemsland.⁶⁵

For det tredje mente forbundene at reglene førte til større konkurranse ved at de mest resurssterke klubbene ikke kunne hente alle de beste spillerne.⁶⁶ EF-domstolen avviste dette, og begrunnet det med at det ikke fantes regler som hindret dem i å hente de beste nasjonale spillerne. Det ville ikke bli mindre konkurranse uten utlendingskvoter.⁶⁷

Endelig ble det hevdet at "3+2-reglen" var utarbeidet i samarbeid med Kommisjonen, og derfor at det var et uttrykk for EUs holdning.⁶⁸ Heller ikke dette aksepterte EF-domstolen. Domstolen rettet også kritikk mot kommisjonen, og uttalte at den ikke i noe tilfelle hadde anledning til å gi samtykke til regler som var i strid med EU-retten.⁶⁹

I den såkalte Gehard-saken fastslo domstolen at tiltak som utgjorde en restriksjon kunne rettferdiggjøres hvis den var anvendt på en ikke-diskriminerende måte begrunnet i allmenn

⁶² jf. premiss 123

⁶³ jf. premiss 131

⁶⁴ jf. premiss 124

⁶⁵ jf. premiss 133 og 134

⁶⁶ jf. premiss 125

⁶⁷ jf. premiss 135

⁶⁸ jf. premiss 126

⁶⁹ jf. premiss 136

interesse og egnet til å sikre de mål som søkes nådd uten å gå utover det som er nødvendig for å oppnå de mål som søkes nådd.⁷⁰ Denne testen krever en helhetlig vurdering, hvor det først må bevises at tiltak brukes på en ikke-diskriminerende måte som er motivert av et krav til allmenn interesse, og dernest at midlene er proporsjonale.

Proporsjonalitetsprinsippet nærmere innhold er illustrert i den såkalte Guimont-saken.⁷¹ Saken omhandlet det frie varebytte etter EF-traktaten art. 28, men vurderingen vil være tilsvarende for de andre friheter. Den konkrete proporsjonalitetsvurderingen ble formulert som: "...they (de nasjonale bestemmelsene) are proportionate to the objective pursued and that objective is not capable of being achieved by measures which are less restrictive of intra-Community trade".⁷²

Konklusjonen etter dette er at det kan gjøres unntak for forbudet mot forskjellsbehandling. En regel som utgjør en direkte forskjellsbehandling kan være lovlig etter unntakene som art. 39 nr. 3 oppstiller. En regel som utgjør en indirekte forskjellsbehandling kan rettferdiggjøres i andre ikke-økonomiske hensyn hvis den er saklig begrunnet og proporsjonal.

4.5 Oppsummering

På bakgrunn av analysen over kan det konstateres at det ved anvendelsen av artikkel 39 på idrett oppstår fire spørsmål:

1. Regulerer normene en "økonomisk" og grenseoverskridende aktivitet?
2. Er reglene "inherent"?
3. Foreligger en forskjellsbehandling eller restriksjon?
4. Finnes det unntak som kan gjøres gjeldende?

⁷⁰ jf. C-55/60

⁷¹ C-448/98 Tribunal de Police Belley v. Jean-Pierre Guimot

⁷² jf. premiss 27

Som vi har sett vil det ved vurderingen av om en regel gitt av en idrettsforening er i strid med artikkel 39 bero på en konkret helhetsvurdering. Ettersom reglens innhold og formål vil være avgjørende for om den skal anses lovlig vil det i det følgende bli redegjort nærmere for FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" under punkt 5. Under punkt 6 vil det bli foretatt en konkret vurdering i lys av de problemstillinger som er identifisert i dette avsnittet.

5 FIFAs "6+5-regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule"

5.1 Bakgrunnen for reglene

Etter at Bosman-dommen ble avsagt i 1995 har tallet på utenlandske spillere i europeiske ligaer økt betraktelig. Dette gjelder særlig for de fem største fotballnasjonene i Europa; England, Spania, Italia, Tyskland og Frankrike, men også generelt i andre vestlige europeiske land. Klubbene har i stor grad ansatt og importert spillere fra hele verden. Dette har gått på bekostning av lokale spillere. I 2007 representerte "locally trained players" kun 24,3% av de 2744 fotballspillerne som var ansatt i toppklubbene i de fem største fotballnasjonene.⁷³ FIFA og UEFA har uttrykt misnøye med denne utviklingen, med begrunnelse i at klubbene mister sin nasjonale identitet og misliker at suksessen til vinnerlag i stor grad kan skyldes utenlandske spillere. Debatten om å innføre utlendingskvoter i toppfotballen ble igjen et tema da England ikke klarte å komme med til EM i 2008. Engelsk toppfotball blir ansett for å være en av de beste ligaene i Europa. Det store antallet av utlendinger i Premier League fikk skylden for landslagets nederlag. UEFA hadde allerede forutsett problemet og innført "Home-Grown Players Rule", men det var ikke før i 2008 at FIFA kom på banen med sitt "6+5-tiltak".

⁷³ jf. www.fifa.com/worldfootball/releases/newsid=594883.html

5.2 UEFAs "Home-Grown Players Rule"

5.2.1 Aktualitet

UEFAs "Home-Grown Players Rule" ble introdusert 21. april 2005. Regelen gjelder på nåværende tidspunkt for fotballag som er kvalifisert til å spille i Champions League (CL) og UEFA-cupen. CL er den mest prestisjefulle fotballturneringen i Europa, hvor kun de beste lagene fra europeiske ligaer møtes.

5.2.2 Hva går regelen ut på?

Reglen er kodifisert i UEFAs Champions League Regulations art. 17.08.⁷⁴ Denne har ordlyden: "No club may have more than 25 players on List A during the season. As a minimum, places 18 to 25 on List A (eight places) are reserved exclusively for "locally trained players" and no club may have more than four "association-trained players" listed in places 18 to 25 on List A. List A must specify the eight players who qualify as being "locally trained", as well as whether they are "club-trained" or "association-trained". Etter art. 17.09 er en "locally trained player" enten en "club-trained player" eller en "association trained player." Etter art. 17.10 er en club-trained player "a player who, between the age of 15 (or the start of the season during which he turns 15) and 21 (or the end of the season during which he turns 21), and irrespective of his nationality and age, has been registered with his current club for a period, continuous or not, of three entire seasons or of 36 months." En "home-grown player" er en spiller som, uavhengig av nasjonalitet, har trent med sin klubb, eller en annen klubb underlagt samme nasjonale forbund, i en periode på minst tre år mellom 15 og 21 års- alderen. Dette betyr for eksempel at en ung afrikansk fotballspiller som har trent med en europeisk fotballklubb i en periode på minst tre år mellom han er 15 og 21 år vil være en "home-grown player".

⁷⁴ jf.

http://www.uefa.com/multimediafiles/download/regulations/uefa/others/70/22/60/702260_download.pdf

På samme måte som FIFAs "6+5-regel" vil bety en stor omveltning for fotballklubbene hvis den trår i kraft, ble UEFAs "Home-Grown Players rule" en stor utfordring for mange klubber. UEFA ga derfor også tid for fotballklubbene slik at de kunne tilpasse seg reglen. Det begynte med fire "home-grown players" av 25 for fotballsesongen 2006/07, for så at seks av 25 i sesongen 2007/08. Regelen fikk sin fulle effekt dette året ved at målet skulle være nådd med åtte "home-grown players" av en tropp på 25 fotballspillere.

UEFA har anmodet medlemmene om å implementere regelen i sine regelverk slik at den skal gjelde i alle offisielle kamper, selv om reglen i utgangspunktet kun gjelder for klubber som er kvalifisert til å delta i europeiske fotballturneringer. UEFA mener at reglen i hovedsak ivaretar de samme hensyn som FIFAs "6+5-regel" og mener derfor at det er tilstrekkelig at det er nok å innføre "Home-Grown Players Rule".

Det vil være lettere for store fotballnasjoner å tilfredstille kravet, enn for mindre nasjoner. Det foreligger store forskjeller mellom de europeiske fotballnasjonene. Det vil for eksempel være lettere å tilfredstille kravet for England og Tyskland, enn det vil være for en liten fotballnasjon, som for eksempel Norge.

5.2.3 Regelens legislative begrunnelse

Hovedformålet bak regelen er å beskytte og forbedre kvaliteten på arbeidet ved utviklingen av unge fotballtalenter. Fotballklubbene blir henvist til å bruke ressurser på å legge til rette til for unge fotballspillere og utvikle disse, istedenfor å bruke store summer på å hente "ferdige" fotballspillere eller talent fra utlandet. I tillegg mener jeg et av formålene, om enn uuttalt, er at reglene vil bidra til å begrense utnyttning og menneskehandel.

Formålet bak UEFAs "Home-Grown Players Rule" vil i all hovedsak være sammenfallende med hensynene bak FIFAs "6+5-regel", jf. nedenfor under punkt 5.3.4.

5.3 FIFAs "6+5-regel"

5.3.1 Aktualitet

Problemstillingen er når denne avhandlingen blir skrevet meget aktuell. Toppsjefene i fotballorganisasjonene diskuterer og jobber mye med spørsmålet. FIFA-kommisjonen vil avvente å se om de vil gjennomføre 6+5-reglen når Lisboa-traktaten trår i kraft. Dette for å se nærmere på hvordan idrettens rettsstilling vil være innenfor EU-området etter denne traktaten.⁷⁵

FIFAs 6+5-regel ble vedtatt i Sydney, i mai 2008 av 108 medlemmer.⁷⁶ Om FIFAs 6+5-regel overhodet blir innført i fotballens regelverk vil gjenstå å se. Flere EU-ministre har uttalt seg om reglen og hevder at den ikke er forenlig med EUs regler om fri flyt av arbeidskraft. UEFAs president har også gått ut og sagt at det er tvilsomt at UEFA vil vedta reglen da "Home-Grown Players Rule" i hovedsak vil ivareta de samme hensyn og at FIFAs regel vil stride mot grunnleggende EU-rettslige prinsipper. Da spørsmålet om FIFAs 6+5-regel ble ansett for ikke å være forenlig med EU-retten undersøkte Institute of European Affairs (INEA) problemstillingen på oppdrag av FIFA. INEA er en privat organisasjon som blant annet undersøker om forskjellige tiltak vil være forenlig med EU, rettslig og politisk, slik at foretak eller andre som skulle ønske avklaring på et forhold vet hva som er problematisk og hva de kan forholde seg til.⁷⁷ INEA kom til at reglen ikke brøt med det fundamentale prinsippet om fri flyt av arbeidskraft. Rapporten kan tale for at det ikke er så sikkert at reglen er i strid med EU-retten som flere EU-ministre har påstått. Det har imidlertid blitt hevdet at INEA-rapporten ikke er objektiv og uavhengig da oppdragsgiveren var FIFA. Rapportens konklusjoner har ingen vekt, og dens argumentasjon vil også ha begrenset overbevisningsverdi, da FIFA er oppdragsgiver.

⁷⁵ jf. <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/bodies/media/newsid=1065926.html>

⁷⁶ jf. <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/releases/newsid=1049931.html>

⁷⁷ jf. <http://www.iiea.com/about>

5.3.2 Hva går regelen ut på?

FIFAs 6+5 regel går ut på at seks, av de elleve fotballspillerne som er i startoppstillingen på et fotballag, må være kandidater som kan brukes av landslaget i det landet laget er i fra. Det vil si at det må være minst seks nasjonale spillere i hver tropp hver gang et hvilket som helst profesjonelt fotballag skal spille en offisiell kamp. Består spillertroppen kun av seks nasjonale spillere er disse nødt til å starte kampen for å tilfredstille kravet. Med andre ord er det kun fem utlendinger som kan starte kampen. Etter regelen vil det ellers ikke være noe krav til antall utlendinger i troppen. I prinsippet kan et lag med 25 spillere i troppen ha 19 utlendinger og seks nasjonale spillere. Det vil heller ikke være noe krav om at disse seks nasjonale spillerne er på banen i samtlige 90 minutter av en kamp. Disse kan byttes ut på lik linje med alle spillere under en fotballkamp. Det vil si at et om et lag benytter seg av alle tre byttene det har mulighet til kan kampen ende med at fordelingen på slutten er på 3+8, tre nasjonale spillere og åtte utlendinger.

En gjennomførelse av "6+5 regelen" vil bety en stor omveltning for mange europeiske klubber. Enkelte storlag består nesten kun av utenlandske spillere.⁷⁸ Disse klubbene vil bli tvunget til en omlegging av laget. Dette vil selvsagt for mange klubber bli en stor overgang, og derfor har FIFA også lagt opp en plan for å nå målet skrittvis slik at klubbene skal ha en mulighet til å tilpasse seg 6+5 regelen over noe tid. Planen er at for sesongen 2010/2011 så skal minstekravet være 4 nasjonale spillere og syv ikke-nasjonale spillere i startoppstillingen (4+7) og for sesongen 2011/2012 skal det være 5+6, før målet i sesongen 2012/2013 skal bli nådd med "6+5 regelen".

⁷⁸ Arsenal kan her tjene som eksempel, klubben hadde i 2006 en tropp bestående av 16 utenlandske spillere.

5.3.3 Regelens legislative begrunnelse

Regler om begrenset bruk av utenlandske spillere har lange tradisjoner. I Bosman-saken skulle FIFA og UEFA forsvare utlendingskvotene, og derfor inneholder deres påstand de viktigste hensynene.

Tradisjonelt har forbundene vært opptatt av å bevare ligaenes nasjonale identitet, og det er et hensyn som har gjennomslagskraft også i dag. Det hevdes at en nasjonal liga bør ha et nasjonalt preg, og dermed også et begrenset antall utlendinger. Som et eksempel kan det nevnes at det i en Champions League-kamp mellom Liverpool og Real Madrid var dobbelt så mange spanjoler i startoppstilling til Liverpool som til Real Madrid.

Det har vært hevdet at bortfall av identiteten vil kunne gå utover publikums interesse fordi publikum identifiserer seg med sine favorittlag. At fotballen er avhengig av publikumsinteresse for å kunne eksistere i sin nåværende form er ikke omstridt. Det er også et faktum at publikum ofte får et nært forhold til sitt lokale lag. På den annen side kan signalene etter Bosman-dommen tyde på at publikum er mer opptatt av å se laget sitt gjøre det godt enn hvilke spillere som til enhver tid spiller. Fotballklubbene har høyere oppslutning av supportere i dag enn noen gang tidligere. Hvilken nasjonalitet spillerne er av mindre betydning. Det finnes imidlertid flere eksempler på at lokale spillere ofte får en helt spesiell posisjon hos supporterne. Fra norsk fotball kan det for eksempel nevnes at de fleste Vålerenga-supportere i større grad ”dyrker” spillere som er utviklet gjennom klubbens aldersbestemte lag og som spiller seg til en fast plass på a-laget, enn de ferdigutviklede spillerne som blir kjøpt inn for å bidra til suksess.

I dag er det mest brukte argumentet for en utenlandskvote hensynet til nasjonale spillere, og da særlig unge spillere. Det er vel dokumentert at spilletiden for nasjonale spillere i de forskjellige ligaene er fallende. Utlendinger blir hentet inn for å styrke laget. Dette går på bekostning av nasjonale spillere som enda ikke har fått mulighet til å utvikle seg til å komme opp på et tilfredstillende nivå. At unge talenter får mindre spilletid på høyt nivå gjør sjansene for et gjennombrudd betydelig mindre. Det er ikke omtvistet at det tar tid for fotballspillere å komme seg opp på høyeste nivå. Den eneste måten å gjøre det på er å bli

vant med nivået og få utfordret seg mot de beste. Jo flere allerede etablerte spillere som er i klubben, jo vanskeligere blir det å få et gjennombrudd som ung spiller. På den annen side vil gode utlendinger heve nivået på nasjonale spillere ved at kvaliteten trening og i kamp blir bedre.

FIFA forsvarer også regelen sterkt med tanke på de forskjellige lands landslag. En utlendingkvote vil innebære at flere nasjonale spillere får fast plass på klubblaget og på den måten får mulighet til å utvikle seg til å bli en landslagsspiller. Formålet med regelen er å gjøre toppklubber mer bevisste på egenutvikling av talenter slik at klubbefotball, landslagsfotball og breddefotball blir styrket i årene som kommer. Mange klubber er i dag bevisste på økt ungdomsatsning. Dette viser seg ved det økende antall fotballakademier som er tilgjengelige for ungdommer som ønsker å utvikle fotballtalentet sitt samtidig som de kan fullføre ungdom- og videregående skole.⁷⁹ En annen ting er at det kun er de største klubbene som har mulighet for å legge rette et slikt tilbud, da slike fotballakademier er svært kostbare- og det tar gjerne flere år før klubbene kan høste resultater fra ungdomssatsingen.

Utlendingskvoten har også blitt begrunnet med at de hindrer de beste klubbene i å ansette de beste spillerne, noe som vil øke konkurransen og dermed gi flere spennende og uforutsigbare kamper mellom klubbene. Med utlendingskvoter blir markedet begrenset for fotballklubbene. De faktiske konsekvenser av et større marked kom til syne ved utlendingskvotens bortfall innenfor Europa etter at Bosman-dommen ble avsagt. Mens de økonomiske forskjellene mellom klubbene har blitt større, har de sportslige forskjellene mellom de europeiske ligaene blitt mindre det siste tiåret. Dette skyldes først og fremst de mindre klubbenes mulighet til å hente gode spillere fra utlandet til en lavere pris. På den annen side har det ført til at kun de rikeste klubbene i de forskjellige nasjonale ligaene har

⁷⁹ Et eksempel fra norsk fotball er samarbeidet mellom Vålerenga og Wang v.g.s. VIF har på nåværende tidspunkt flere unge spillere i troppen som har fått sitt gjennombrudd i toppfotballen som et resultat av samarbeidet.

mulighet for å hente de beste spillerne. Dette har ført til at større ujevnheter innad i ligaene. Ser man på engelsk Premier League er det de fire største klubbene som dominerer ligaen år etter år.

Regelen er med andre ord hovedsaklig begrunnet ut fra ikke-økonomiske hensyn. Klubbene kan riktignok oppleve et økonomisk utbytte i form av fremtidige spillersalg av unge spillere og mindre utgifter når det gjelder spillerkjøp. Dette vil imidlertid være en hypotetisk og til en viss grad utilsiktet effekt ved regelen. Dette gjelder særlig for de største klubbene som har blitt kjøpt opp av både foretak og privatpersoner. Slike eiere har vært villige til å investere store summer for at deres klubber skal gjøre det best mulig. Behovet for en slik regel kan derfor være større i ligaer der fokuset på spillerkjøp, i stedet for talentutvikling, har medført at avstanden mellom klubbene har blitt større.

Et annet hensyn som kan tenkes å begrunne hvorfor FIFA ønsker å innføre regelen er med tanke på "trafficking"-problemet som har oppstått i de senere år. Særlig unge gutter fra Afrika har vært offer for dette. Fotballklubber har agenter og speidere spredt over hele Afrika for å finne uoppdaget talent som kan tenkes å spille fotball på høyt nivå. Unge talenter blir lovet "gull og grønne skoger" hvis de kommer til Europa for å spille fotball. Disse unge guttene er det ikke vanskelig å overtale da de aller fleste kommer fra fattige familier og ikke har særlig lysende utsikter i hjemlandet der utdanning og jobbmuligheter ofte er svært begrenset. De blir gjerne tilbudt en flybillett og noen tusenlapper i "startkapital". Det de imidlertid ikke blir fortalt er at det bare er en brøkdel som vil lykkes. Det har blitt anslått at så mange som 20 000 afrikanske gutter lever på gatene i Europa uten oppholdstillatelse, uten penger og uten noen som helst form for sikkerhet.⁸⁰ Det er et stort problem som både fotballorganisasjonene og EU-kommisjonen er oppmerksom på. Med en restriksjon på antall utlendinger i klubblagene kan det være et håp om at dette problemet vil minske. Agenter og klubber som pådrivere for å skaffe ungt talent fra Afrika vil ikke ha

⁸⁰ jf. Ronny-V van der Meij, *Players` Agents and the Regulatory Framework on Corruption in International Sports Law*, punkt 2.4

den samme drivkraften til å hente spillere fra utlandet som tidligere hvis klubbene kun kan ha et bestemt antall av utlendinger i startelleveren.

5.3.4 Hvordan forholder 6+5-regelen seg til liknende tiltak?

For 30 år siden og tilbake var utlendingskvoter fremmed i fotballen. På bakgrunn av globaliseringen og hvordan fotballen har utviklet seg har dette blitt et mer og mer aktuelt tema. I tillegg har reglene om fri flyt av arbeidskraft blitt mer aktuelle de siste tyve, tredve årene. Frem til 1995 og avgjørelsen av Bosman-saken gjaldt altså "3+2-regelen". 3+2-regelen har store likhetstrekk med 6+5-regelen. Etter Bosman-saken ble avsagt har fotballspillernes arbeidsmarked blitt betydelig utvidet gjennom bortfallet av kvoten, samtidig som det har blitt vanskeligere for unge spillere å etablere seg på toppnivå. De nasjonale forbundene har hver for seg vedtatt forskjellige regler om hvordan de skal forhindre at klubblag blir bestående av for mange utlendinger. Prinsippet om bevegelsesfriheten for personer etter EU-retten har vært ubetinget positivt for fotballspillere som har statsborgerskap i et EU-land. For spillerne er dette en stor fordel ettersom de blir mer attraktive for et større antall klubber. Konkurransen mellom klubbene om de beste spillerne har dermed blitt høyere. Dette har igjen ført til høyere spillerlønninger. Bevegelsesfriheten har imidlertid også kommet både de forskjellige klubbene og de nasjonale og internasjonale forbundene til gode. For klubbene har bevegelsesfriheten medført at tilgangen til de største profilene har økt. Økningen av utenlandske stjernespillere på de forskjellige lagene har medført økonomiske gevinster i form av høyere billettinntekter og økt salg av supportereffekter for klubbene. Foruten den kommersielle delen, har adgangen til å hente utenlandske spillere også gitt bedre forutsetninger for sportslig suksess for ressurssterke klubber.

6 EF-traktatens art. 39 vs. FIFAs ”6+5-regel” og UEFAs ”Home-Grown Players Rule”

Reglene har betydning for profesjonelle fotballspillers arbeidsforhold, og dette er tilstrekkelig til at det foreligger en økonomisk aktivitet, jf. blant annet Donà-saken. Reglene vil også ha betydning for hvilke europeiske land fotballspillere kan tenkes å oppnå kontrakt, og det er tilstrekkelig å konstatere at det foreligger en grenseoverskridende aktivitet, jf. Bosman-dommen.

Konklusjonen er at FIFAs ”6+5-regel” og UEFAs ”Home-Grown Players Rule” oppfyller kravet til økonomisk og grenseoverskridende aktivitet, og dermed faller innenfor anvendelsesområdet i art. 2.

Det neste spørsmålet er om reglene kan karakteriseres som ”inherent”. Verken FIFAs ”6+5-regel” eller UEFAs ”Home-Grown Players Rule” er nødvendige for at fotballen skal kunne fungere på en optimal måte eller i sin nåværende form. Det kan derfor ikke trekkes paralleller til for eksempel forbud mot doping, som er en forutsetning for at idretten skal kunne fungere på en optimal måte. Fotballen har fungert over en lang periode uten at liknende regler har vært innført.

FIFAs ”6+5-regel” eller UEFAs ”Home-Grown Players Rule” kan derfor ikke karakteriseres som ”inherent”.

Det avgjørende spørsmålet vil derfor være om reglene hver for seg utgjør en forskjellsbehandling- direkte eller indirekte. Endelig blir spørsmålet om FIFAs ”6+5-regel” og UEFAs ”Home-Grown Players Rule” hver for seg er begrunnet av hensyn som er relevante og tilstrekkelig tungtveiende til at den restriksjon den vil innebære kan rettferdiggjøres under EF-traktatens artikkel 39.

6.1 Vil FIFAs "6+5-regel" utgjøre en forskjellsbehandling av fotballspillere?

Det avgjørende for vurderingen må være om reglene rent faktisk kan virke begrensende for "sysselsetting" etter EF-traktatens art 39 (2).

Det faktum at reglen ikke har som formål å begrense muligheten for lønnede kontrakter hos fotballspillere vil tale for det ikke foreligger en forskjellsbehandling. Dette har imidlertid ingen avgjørende betydning. Reglen er, i motsetning til tilfellene i Walrave- og Donà-sakene der reglene var rene forbudsregler, utformet som en restriksjonsregel. En maksimum grense for antall utlendinger klubbene kan ha i startoppstillingen vil ha betydning for hvor mange utenlandske spillere klubben vil ansette. For fotballspillere som ønsker å gjøre karriere i egen nasjonal liga vil reglene utgjøre en stor fordel. Problemet retter seg mot de som ønsker seg til et annet lands liga. Arbeidsmarkedet blir her snevret inn. Regelen vil av den grunn være innvirkende på lønnsarbeid for fotballspillere som ønsker å spille fotball i et annet land enn der han er statsborger. I den grad regelen favoriserer nasjonale spillere til ulempe for utenlandske spillere, vil også adgangen til ansettelse være mindre. Målet til fotballspillere er å få spille flest mulig fotballkamper, ikke kun å være i troppen for så å sitte på benken når kampene spilles. Klubbene vil vegre seg for å ansatte flere utenlandske spillere enn nødvendig, og vil heller prøve å kun ansette maksimum fem utenlandske spillere som holder et topp nivå i utgangspunktet, i stedet for å ansette spillere som trenger tid på å utvikle talentet sitt. FIFAs "6+5-regel" har på den måte betydning for den muligheten utenlandske fotballspillere har til å oppnå kontrakt hos toppklubber. Restriksjoner når det kommer til antall utlendinger i klubber er oppsummert av advokat Stix-Hackl i den såkalte Kolpak-saken⁸¹; "It is apparent from the Court's case law that Article 39 (2) EC precludes the application of rules laid down by sports federations under which, in competitions matches which they organise, sports clubs may field only a limited number of professional players who are nationals of other Member States."⁸²

⁸¹ jf. C-438/00

⁸² jf. The regulation of sport in the European Union s. 42

Domstolen konkluderte i Bosman-saken med at art. 48 (nå art. 39) og prinsippet om fri flyt av arbeidskraft innebar et absolutt diskrimineringsforbud basert på nasjonalitet mellom arbeidstakere i medlemslandene. Det var uten betydning at regelverket ikke direkte gjaldt selve ansettelsen av spillerne, men anvendelsen av spillerne i offisielle kamper. Etter domstolens oppfatning var deltagelse i slike kamper formålet med ansettelsen, og regler som hindret en slik deltagelse reduserte da også muligheten for en ansettelse.⁸³ Konklusjonen er etter dette at FIFAs 6+5-regel utgjør en forskjellesbehandling. Da regelen setter krav til statsborgerskap utgjør den en direkte forskjellsbehandling.

6.2 Kan den restriksjonen som FIFAs "6+5-regel" utgjør rettferdiggjøres?

FIFAs "6+5-regel" har store likhetstrekk med "3+2-reglen", og hensynene som ligger bak reglene er sammenfallende, jf. ovenfor under punkt 4.4.4. Dette tilsier at "6+5-reglen" ikke kan rettferdiggjøres.

Det foreligger imidlertid et hensyn som ligger bak "6+5-reglen" som ikke var særlig aktuelt på tiden da Bosman-dommen ble avsagt. Det er hensynet og formålet med å minske "trafficking"-problemet. Etter min mening må dette tillegges betydelig vekt. Utviklingen som har foregått på dette området er et samfunnsproblem. Det vil være av almen interesse i å få fjernet grunnlaget som fotballagenter og kyniske klubber har for å hente utenlandske gutter til Europa- uten å garantere for deres framtid.

Spørsmålet blir derfor om reglen kan falle inn under et av unntakene som art. 39 nr. 3 oppstiller. Dette vil være regler som kan bli begrunnet i den "offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen." EF-domstolen har slått fast at innholdet i disse unntakene må tolkes snevert. For det første må det foreligge et hensyn som det er relevant å ta hensyn til. For det andre fremhever domstolen at hensyn, for å komme i betraktning etter de traktatfestede unntaksgrunner, må være tilstrekkelig tungtveiende. Kravet om at hensynene skal være av en viss tyngde innebærer at det må foreligge "en virkelig og tilstrekkelig trussel mot

⁸³ jf. Kjenner s. 326

alvorlige samfunnshensyn”.⁸⁴ Dette kravet kommer i tillegg til de generelle kravene til egnethet og proporsjonalitet, som gjelder for alle unntaksgrunner. Det stilles også krav til sammenhengen mellom behandlingen av utlendinger og innenlandske borgere.⁸⁵

På den ene siden er som sagt ”trafficking” et problem i internasjonal fotball. Dette er et relevant hensyn i seg selv. Det at flere tusener av unge gutter lever på gaten rundt om i Europa uten noe som helst forutsetninger for å klare seg selv, har en rekke negative konsekvenser. Hovedhensynet er selvsagt å ivareta rettsikkerheten til disse unge guttene. Problemet medfører også en rekke av uheldige samfunnsmessige konsekvenser, som for eksempel kriminalitet og rusproblematikk. Det er ikke noe tvil om at noe må gjøres for å få bukt med dette problemet. På den annen side mener jeg at sammenhengen mellom ”trafficking” og FIFAs ”6+5-regel” ikke er tilstrekkelig til å begrunne et unntak etter art. 39 nr. 2. Det som etter min mening er et uutalt formål med reglen vil fremstå i stor grad som en positiv bieffekt. Det er ikke regelens sentrale formål. Det må derfor finnes andre og mer egnete tiltak som kan minske ”trafficking”- problemet uten at jeg har noe konkrete eksempler på hva slike tiltak eventuelt kan være.

Regler gitt av fotballforbund som skiller etter statsborgerskap kan imidlertid kun begrunnes i traktatfestede unntak. I juridisk litteratur har Parish og Miettinen reist spørsmål om ikke denne muligheten er videre for idrett.⁸⁶ EF-domstolen har dog enda ikke godtatt annet enn traktatfestede unntak på forhold som konstruerer en direkte forskjellsbehandling på bakgrunn av nasjonalitet.

Selv om restriksjonen kan være saklig begrunnet i legitime hensyn, vil det likevel være nødvendig å vurdere hvor langt man kan strekke dette formålet før begrensningene for utenlandske fotballspillere blir for omfattende. I den konkrete forholdsmessighetsvurderingen må det vurderes hvor langt en kan strekke behovet for en

⁸⁴ jf. EØS-rett, side 371, jf. Bouchereau 1975, side 1219.

⁸⁵ jf. EØS-rett, side 369

⁸⁶ jf. Parrish/miettinen

økende regulering av fotballspillere i forhold til den ulempen reglene medfører. I Bosman-dommen fant domstolen at formålene bak ”3+2-regelen” kunne oppnås på en mindre inngripende måte. Retten nevnte imidlertid ikke på hvilken måte dette kunne oppnås.

FIFAs ”6+5-regel” utgjør en mer omfattende restriksjon enn ”3+2-reglen”. Av den grunn konkluderer jeg med at formålene bak FIFAs ”6+5-regel” kan oppnås med mindre inngripende alternativer og at den derfor ikke vil være gyldig i relasjon til EF-traktatens art. 39.

6.3 Vil UEFAs ”Home-Grown Players Rule” utgjøre en forskjellsbehandling av fotballspillere?

I motsetning til FIFAs ”6+5-regel” setter ikke UEFAs ”Home-Grown Players Rule” noe krav til statsborgerskap, og vil derfor ikke utgjøre en direkte forskjellsbehandling.

Spørsmålet blir derfor om den utgjør en hindring, begrensning eller restriksjon på fri flyt av arbeidskraft.

Regelen vil føre til at klubbene i de nasjonale ligaene vil fokusere mer på å tilrettelegge forholdene for nasjonale talenter, som vil føre at ungdommer ikke trenger å flytte til en annen stat, men kan få utvikle talentet sitt i hjemlandet. Dette vil samsvare med formålet bak regelen- nemlig å få frem og utvikle egne talenter. Regelen krever til sammen åtte spillere som er ”club-trained” og ”association-trained”. En ”club-trained” spiller må ha spilt tre år for klubben mellom han er 15 og 21 år. Det vil si at om en utlending skal oppfylle kravet må han forlate hjemlandet sitt senest i en alder av 18 år for å trene med en annen klubb i en annen liga. Dette vil utelukke mange fotballspillere. Selv om mange klubber vil betale for å få utenlandske talenter til å delta i sine treningsakademier, vil det være vanskelig og upraktisk for mange unge talenter å flytte på seg for å kunne delta. Det vil være lettere å tilfredsstille kravet for nasjonale fotballspillere, og det er tilstrekkelig for at regelen vil utgjøre en indirekte forskjellsbehandling av fotballspillere.

6.4 Kan den restriksjonen som UEFAs "Home-Grown Players Rule" utgjør rettferdiggjøres?

Spørsmålet blir her om reglen er saklig begrunnet og om den er tilfredstillende kravet til proporsjonalitet.

I Bosman-saken fastslo retten at hensynet til utdanning og trening av unge spillere var legitime hensyn. Behovet for å utdanne arbeidstakere foreligger i alle sektorer av næringslivet. I fotballsammenheng blir utdanning og trening av fotballspillere spesielt da grunnlaget for talentutvikling må legges til rette for spillere i ung alder. Den viktige sosiale funksjon som idretten medfører vil forsterkes ved å legge til rette for skolegang og treningsmuligheter.

I Bosman-saken var også det å sikre konkurransen mellom klubbene et legitimt hensyn: "in view of the considerable social importance of sporting activities and in particular football in the Community, the aims of maintaining a balance between clubs by preserving a certain degree of equality and uncertainty to results ... must be accepted as legitimate."⁸⁷

På den annen side vil de største og mest ressurssterke klubbene ha bedre forutsetninger for å tilrettelegge for fotballakademier. De beste talentene vil gå til klubbene som har best fasiliteter, og dermed vil status quo opprettholdes. Men, det faktum at flere klubber blir nødt til å investere i talentutvikling vil føre til at flere ungdommer vil ha mulighet til å delta, og fortsette å spille fotball i sitt hjemland. Regelen vil på den måte ivareta den viktige sosiale funksjonen idretten utgjør.

Regelen vil også ha en positiv effekt ved arbeidet om å begrense utnyttning og menneskehandel ved at klubbene etter all sannsynlighet vil prøve å få unge gutter fra utland til å oppfylle kravet til "locally-trained players". På denne måten vil guttene sikres ordentlig oppfølging og i tillegg skolegang. Dette i motsetning til hva som er tilfellet i

⁸⁷ jf. premiss 106

mange saker fra dagens samfunn, der mange av disse unge guttene som ikke blir funnet gode nok havner i en umulig situasjon, jf. punkt 5.3.4.

Konklusjonen er at UEFAs "Home-Grown Players Rule" er begrunnet i saklige hensyn.

Det neste spørsmålet er derfor om regelen tilfredstiller kravet til proporsjonalitet. Regelen gjelder på nåværende tidspunkt kun for klubber som deltar i Champions League og UEFA-cup`en. Kun de beste klubbene i de nasjonale ligaene har mulighet for å delta i disse to turneringene. Det er altså minoriteten av alle fotballklubbene som klarer å kvalifisere seg til disse turneringene. Tallet på antall klubber som kvalifiserer seg er lite, og som derfor blir berørt av reglen, sett i sammenheng med hvor mange toppklubber som finnes på europeisk basis.

I tillegg berører "Home-Grown Players Rule" bare åtte spillere av en samlet tropp på 25 fotballspillere, i motsetning til FIFAs "6+5-regel" som setter et krav til nasjonalitet på over halvparten av selve startoppstillingen.

Endelig blir spørsmålet om formålet bak UEFAs "Home-Grown Players Rule" kan oppnås på en mindre inngripende måte. Dette spørsmålet er det vanskelig å si noe med sikkerhet om. Det foreligger ikke noe form for målestokk som en kan sammenlikne med. Parrish og Miettinen nevner at mulige mindre inngripende alternativer som kan gjøre at formålet blir nådd, er å innføre strengere lisenskrav for klubbene eller sette et beløpstak på hvor mye spillerene kan tjene, slik som idretten er organisert i USA.⁸⁸ Ved å sette et beløpstak for mye spillerne kan tjene i de forskjellige ligaene, kan det tenkes at flere spillere vil foretrekke å spille i sin hjemlige liga, da de ikke vil tjene fullt så mye på et klubbskifte. På den måten vil formålet med å styrke den nasjonale identiten og landlagsfotballen bli nådd. Denne form for regulering er imidlertid ikke vanlig i Europa.

⁸⁸ jf. Parrish/Miettinen, side 201

EU-kommisjonen har godtatt UEFAs "Home-Grown Players Rule". Det kan tale for at regelen tilfredstiller kravet om at formålet bak den ikke kan oppnås på en mindre måte, uten at dette har noen avgjørende vekt. Hvor terskelen vil ligge hvis regelen kommer opp for EF-domstolen vil være vanskelig å forutse. Dette vil derfor være et åpent spørsmål.

Min konklusjon er på bakgrunn av dette er at UEFAs "Home-Grown Players Rule" utgjør en restriksjon, men at den kan begrunnes i tilstrekkelige legitime hensyn og at den tilfredstiller kravet til proporsjonalitet.

6.5 Konklusjon

Uansett hva EU-kommisjonen mener om reglene som fotballorganisasjonene fastsetter er EF-domstolen det eneste organet som med autoritativ virkning kan avgjøre om FIFAs "6+5 regel" og UEFAs "Home-Grown Players Rule" vil stride mot EU-rettens regler om fri flyt av arbeidskraft.

Om FIFAs "6+5-regel" noen gang vil trå i kraft vil gjenstå å se. Tiden vil også vise om UEFAs "Home-Grown Players Rule" vil bli utfordret for EF-domstolen.

7 Litteraturliste

Juridisk litteratur:

Sejersted, Arnesen, Rognstad, Foyn og Kolstad: EØS- rett, 2. utgave, 2003

Gunnar-Martin Kjenner: Idrett og juss, 3. utgave, 2004

Gisle m. fl: Juridisk leksikon, 2. utgave, 2002

EU og internationale klubsifter- set i fotboldens lys. Artikkel av Rasmus S. Haugaard og Casper Fisker. Tilgjengelig på internett; http://www.idan.dk/upload/idrætsjuristen_2004.pdf

Richard Parrish /Samuli Miettinen: The Sporting Exception in European Law, 2008

Stephen Weatherill: European Sports Law- Collected papers, 2007

Blanpain, Roger: The Future of Sports Law in the European Union, 2008

Barbara Bogusz, Adam Cygan, Erika Szyszczak: The regulation of sport in the European Union, 2007

Hallgren, Lars: ”Sportens arbeidsmarked i Europa og USA”

Tilgjengelig på internett: www.idan.dk/upload/idrætsjuristen_2004.pdf

Siekmann, Robert: The European Union and sport: Is sport ”special” in EU law and policy?

Tilgjengelig på internett: sportslaw.ru/data/files/siekmann.doc

Ronny-V. van der Meij: Players` Agents and the Regulatory Framework on Corruption in International Sports Law. Hentet fra The International Sports Law Journal; 2009/1-2

Dommer avsagt av EF-domstolen:

Bosman: C-415/93

Cilfit: C-283/81

Deliège: C-51/96&191/97

Dona: C-13/76

Lehtonen: C-176/96

Kolpak: C-438/00

Guimont: C-448/98

Gebhard: C-55/94

Meca Medina: C-519/04

Walrave: C-36/74

Internettsider

FIFA-statuetter:

<http://www.fifa.com/mm/document/affederation/federation/01/24/fifastatuten2009%5fe.pdf>

UEFA-statuetter:

http://www.uefa.com/multimediafiles/download/uefa/keytopics/88/17/82/881782_download.pdf

Regulation on the Status and Transfers of Players:

<http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/66/98/97/regulationsstatusandtransfer%5fen%5f1210.pdf>

INEA: <http://www.iiea.com/about>

The White Paper on Sport: http://ec.europa.eu/sport/white-paper/index_en.htm#wp

Champions League Regulations:

http://www.uefa.com/multimediafiles/download/regulations/uefa/others/70/22/60/702260_download.pdf

<http://en.wikipedia.org/wiki/FIFA>

www.fifa.com

www.uefa.com

Traktater

Traktat om opprettelse av det europeiske fellesskap, 25. mars 1957

Avtale om det europeiske økonomiske samarbeidsområde, 2. mai 1992

